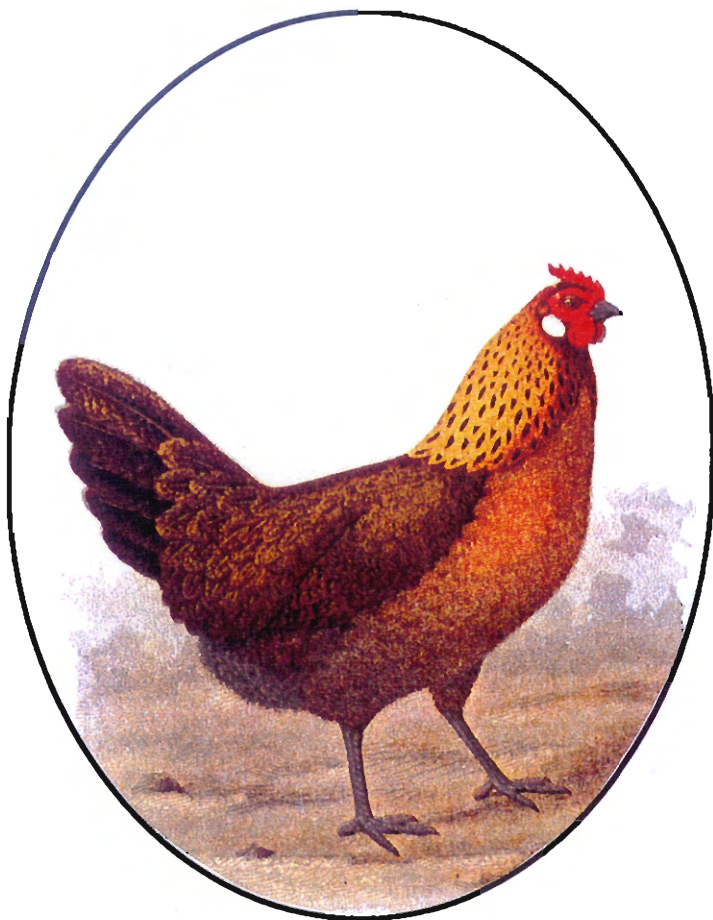

Hans Ranvig:

Berettigelsen i at bevare den

Danske Landhøne

Center for Bio-diversitet

Hans Ranvig

Berettigelsen i at bevare den Danske Landhøne

Du har downloaded en light udgave.

Indholdet er komplet; men du kan ikke printe bogen ud.

Bestil et trykt eksemplar:

www.biodiverse.dk

Din støtte gør det muligt at publicere mere !

Center for bio-diversitet

1999

Berettigelsen i at bevare den Danske Landhøne

© 1974 Hans Ranvig

© 1997 Center for Bio-diversitet, Jelling, Danmark

ISBN 87-90531-00-0

1. oplag 1997

2. oplag 1999

Omslagsbillede: Den første farvede standardtegning af en Dansk Landhøne, fra "Dansk Fjerkræstandard" 1908 redigeret af J. Pedersen Bjerregaard.

Layout: Heine Refsing

Tryk: LH Grafisk

Overskud fra salg af bogen går ubeskåret til fremme af den biologiske mangfoldighed.

Mekanisk, fotografisk eller anden gengivelse af denne bog eller dele af den er ikke tilladt ifølge lov om ophavsret.

*Center for Bio-diversitet
Hvejselvej 127
7300 Jelling*

Indhold

	Forord	4
I	Hobby	5
II	Udnyttelse af spiseligt affald	5
III	Små hønsehold	6
IV	Frilandsmuseer	8
V	Genreserve	9
VI	Forskningsobjekter	12
VII	Landhønens nyere historie	13
VIII	Karakteristiske eksteriørtræk	14
IX	Konklusion	17
X	Presseomtale	
	Herning Folkeblad 17. nov 1972	18
	Politiken 18. dec.1972	20
	Litteratur	21
	Tillæg	22

Forord

Dansk Landrace svin er kendt og anerkendt alle steder hvor man beskæftiger sig med svineavl. RDM koen er eksporteret til adskillige lande og er værdsat for sine mange gode egenskaber. Blandt hesteracerne tilskrives Danmark æren for frembringelsen af den Jyske Hest, Frederiksborgeren og Knabstrupperen.

Det skorter i modsætning hertil på udbredelsen og anerkendelsen af de nationale fjerkræracers.

Disse omfatter:

Den grå Danske Gås
Den gråbrogede Danske Gås
Den sort-hvidbrystede Danske And
Gammeldags Danske Tumlingedue
Sølvsvaberduen
Den Danske Landhøne
Luttehønen

Forklaringen på disse racers ringe udbredelse er sikkert den, at de under de herskende økonomiske forhold ikke har kunnet konkurrere med de højt forædlede verdensracers.

Det er nærliggende så at stille spørgsmålet, hvilken berettigelse der i det hele taget er i at bevare disse levende antikviteter ?

De følgende sider bidrager til svaret på dette.

I. Hobby

Den stadig større fritid og det stigende antal mennesker med uinteressant og uninspirerende arbejde, har givet *levende* fritidsbeskæftigelser større udbredelse. En del mennesker har så meget opdrætterblod i årene, at de har stor glæde af at holde og forædle fjerkræ. Dette hvad enten det er med eksteriør eller ydelsesmæssigt mål, eller eventuelt begge dele.

Sådanne små fjerkræhold har ingen stor nationaløkonomisk betydning, men fungerer som afslappende fritidsbeskæftigelse for deres ejer, og det kan nok siges at have betydning i tider, hvor det kniber for det mentale velbefindende at følge med det fysiske.

II. Udnyttelse af spiseligt affald

Debatten om den rige verdens sløseri med ressourcer af enhver art har foranlediget, at nogle har genopdaget glæden ved at udnytte ting, som ellers gik direkte i skarnspanden. Det løser ikke alle verdens problemer, at nogle enkelte fodrer høns med køkkenaffald, men det kan måske give lidt mere forslag i husholdningspengene.

Det høje beskatningsniveau har bevirket, at naturalieøkonomi i det små er blevet mere udbredt. Det sker ved, at f.eks. en håndværker hjælper en landmand og som betaling får korn, der forædles via baghavens hønsehold. Denne fremgangsmåde er måske ikke helt lovlig, men ikke desto mindre ret udbredt.

III. Små hønsehold

Med den stigende interesse for gamle ting med særpræg og historie har Danmark på fjerkræets område mulighed for at markere sit nationale særpræg ved at holde disse landracer i live.

På mange mindre gårde har man stadig en mindre flok høns til husbehov. Pasningen er ikke altid den allerbedste, og dyrene får således ikke mulighed for at producere det, de har arvelige anlæg for. Sådanne steder kunne man glimrende holde en lille flok Landhøns. Deres smukke udseende kompenserer for det eventuelt manglende indhold i ægkurven. De er billige og nemme at opdrætte. Livskraften er normalt god og foderforbruget ringe.

Et udtryk for Landhønsenes livskraft kan fås ved at betragte 8 ugers opgørelsen for levekyllinger indsat på Farvholm 1974. Se skemaet på næste side.

Tallene må for Landhønsenes vedkommende tages med noget forbehold, da der kun er tale om 183 stk. Billedet kan også ændre sig under afprøvningens forløb. De indsatte Landhøns er en del indavlede, da de alle kommer fra den samme grundstamme, men det lader ikke til, at det har påvirket livskraften.

Da opdrætterne af Landhøns er hobbyavlere og kun har små kyllingeflokke, har de råd til at undlade at bruge forebyggende medicin i foderet. De går også de fleste steder under ret barske og ubeskyttede forhold således, at der under opformeringen af racen er sket en naturlig udvælgelse for livskraft. Ligeså sker der under sådanne forhold med nær kontakt mellem unge og ældre dyr en over

Race	Vægt i gram		Foderforbrug		Procent døde	
	daggamle	8 uger	kg./kylling	1. uge	senere	ialt
Hvid Italiener	36	690	1,82	1,8	0,6	2,4
Landhøns	32	487	1,67	0	0	0
Hvid Italiener x New Hampshire	37	807	-	1,0	1,0	2,0
New Hampshire	38	929	2,44	0	3,0	3,0
Hvid Plymouth Rock	40	1232	3,02	2,5	2,2	4,7

førsel af smitstof fra de almindeligt forekommende sygdomme. Dette må under disse omstændigheder betragtes som noget positivt, da de helt små kyllinger har en veludviklet evne til dannelse af antistoffer. (Hutt, 1959).

Nogle opfatter raceavlere, som folk der lidenskabeligt diskuterer detaljer ved dyrenes eksteriør. Det gør de også, men det er oftest ved "dødt løb" mellem to dyr på en udstilling. Det grundlæggende har altid været, og er stadig, livskraft, ved udvælgelsen af avlsdyr.

IV. Frilandsmuseer

Der ofres hvert år, fuldt berettiget, mange penge på bevarelsen af typiske eksempler på fortidens materielle folkekultur på *Frilandsmuseet*, *Landbrugsmuseet*, og af mere privat karakter *Hjerl Hede* og *Lejre* (Arkæologisk Forsøgscenter). Specielt *Frilandsmuseet* kan virke noget tørt og støvet trods den videnskabelige uangribelighed.

Her kunne der gives et mere realistisk billede af de oprindelige beboeres dagligdag ved hold af nogle af de fjerkræarter som før i tiden fandtes ved alle gårde og huse. De fungerede som en slags spildsamlere, og skønt produktionen ikke var stor, leverede de et værdifuldt supplement til en ensidig og proteinfattig kost.

Hjerl Hede har med held forsøgt at forene det historisk korrekte med det folkelige uden at resultatet er blevet poppet. De fik i 1962 leveret nogle Luttehøns og skal efter sigende stadig have afkom efter dem.

Zoologisk Have og Kulturministeriet havde midt i 60erne på sidstnævntes gård *Kongskilde Møllegård* ved Sorø, skaffet sig nogle Sølvsvaber duer og brune Danske Landhøns. Et meget prisværdigt initiativ, der dog strandede på, at de der fik overdraget den daglige pasning ikke havde synderlig interesse for sagen. Selv Landhøns kræver, specielt når de er indespærret, et vist minimum af omsorg.

V. Genreserve

Flere forskere på fjerkræområdet betragter hobbyavlernes dyr som en genreserve, der kan tænkes anvendt engang i fremtiden.

I denne forbindelse er det interessant at bemærke, at planteforædlere, for få år tilbage, advarede mod udryddelsen af visse truede vildtvoksende plantearter, da man betragtede dem som en reserve af arveanlæg, hvor man eventuelt kunne hente resistens-egenskaber og opnå heterosisvirkning ved indkrydsning på kulturplanter.

Det er en udbredt opfattelse, at der om 25-30 år vil blive en stor konkurrence fra humanernæringens side om det til rådighed stående korn og protein foder, at fjerkræ- og svineproduktionen vil blive urentabel eller måske begrænset ad politisk vej (Lasley, 1972).

Til den tid, kan det være, at de primitive landracer vil få større udbredelse. De evner at finde en stor del føde selv, og har bevaret det naturlige adfærdsmønster, som den rationelle produktionsform har gjort overflødig og måske direkte uhensigtsmæssig.

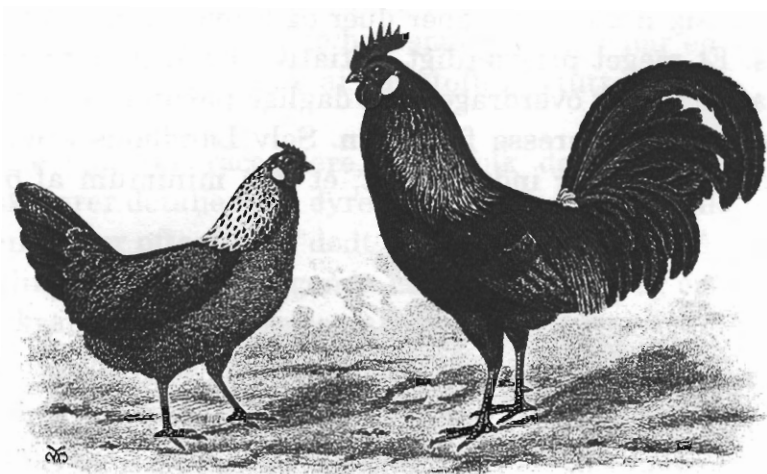

Fig. 1. Første standardtegnning af Danske Landhøns. Tegnet af Kunsttegner N. Haldkjær omkring 1908.

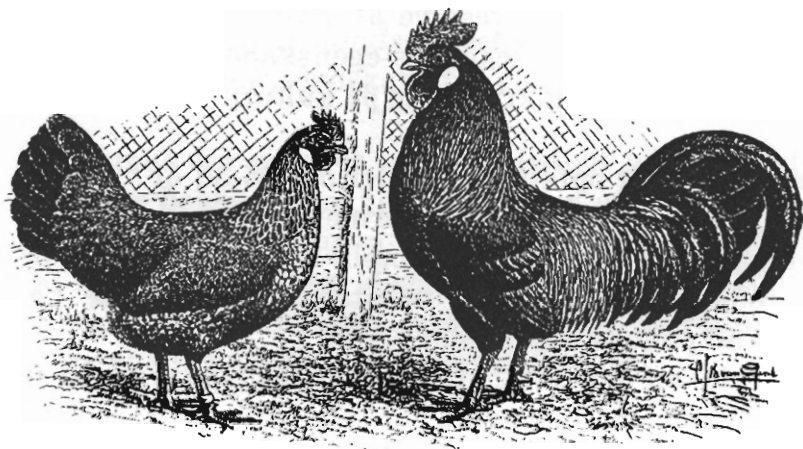

Fig. 2. Danske Landhøns tegnet af den hollandske kunstner C. Th. van Gink, omkring 1964.

Trods det, at man ved udvalget af avlsdyr har lagt vægt på æggenes skalkkvalitet, og at der er foregået en intensiv forskning på skalkkvalitetsområdet, er der stadig problemer. Carter (1971) fandt, at de fleste skalbrud fremkommer ved æggets fald fra kloakåbningen til redeunderlaget, det vil sige ståltrådsnet i de tilfælde hvor hønerne holdes på net og i bure.

Dette falds længde er blandt andet afhængigt af hønens stilling i æglægningsøjeblikket og dens benlængde. Luttehønens korte ben skyldes, at den er heterozygot for det autosomale dominante letalgen **Cp**. Indførelsen af dette gen i en bestand æglæggende høner skulle således kunne medføre færre æg med brud på skallen.

Luttehønsene blev før i tiden rost for at være bedre æglæggere (Bilving, 1954) end høner med normal benlængde. Dette må tages med et stort forbehold, da der såvidt vides aldrig har været udført undersøgelser til bevis for denne påstand.

Ved sammenparring af heterozygoter med hensyn til dette gen kan der maksimalt komme 75 % kyllinger af rugede æg (Hutt, 1964), da de dominante homozygoter dør efter 3-4 dages rugning. Ved sammenparring af lang- og lavbenet (mest praktisk med langbenet hane til lavbenet høne af hensyn til befrugtningseresultatet), kommer der halvt af hver slags.

Af andre fordele ved de lavbenede kan nævnes, at de synes at være mere rolige end de langbenede. Ihvertfald er de forhindret i at give samme udslag for deres nervøsitet som de langbenede, da deres flyveevne og lyst er nedsat

på grund af de korte løb. Om denne roligere adfærd kan måles ved nedsat foderforbrug af en sådan størrelse, at det har økonomisk betydning, er heller aldrig blevet forsøgs-mæssigt belyst.

VI. Forskningsobjekter

Normalt vil opdrættere være interesseret i at udskille bærere af letalgener af den videre avl. Som biologisk forskningsmateriale kan de imidlertid være meget værdifulde. Iagttagelser over normal og abnorm fosterudvikling hos høns kan også give viden og inspiration til biologer og embryologer indenfor andre dyrearter (Cole, 1969). Fugle og pattedyr ligner hinanden i høj grad på det tidlige fosterstadium.

Homozygoter for genet **Cp** dør af anæmi, da disse individer ikke er istand til at danne knoglemarv og dermed røde blodlegemer, (Landauer, 1969). **Cpcp** heterozygoterne bliver lavbenede (korte vinger ?), en tilstand, der betegnes som ufuldstændigdominant achodroplasi, et forhold som også kendes indenfor andre dyrearter (Hutt, 1964).

Landauer (1969) beretter om, hvorledes han allerede i 1945 i sin egenskab af formand for *U.S. National Research Councils Committee on Plant and Animal Stocks*, forsøgte at oprette en mutantbank. Trods støtte fra indflydelsesrige personer lykkedes det ikke på grund af manglende bevillinger. Da han sidst i 60erne forsøgte at finde Creepers (her Scotch Dumpies, Luttehønsene er bærere af samme gen) til kolleger i Frankrig og til et London

universitet, var det umuligt at opdrive nogle i England. Han frygter uoprettelige tab for forskningen, hvis disse mutanter helt uddør, og han udtaler håbet om, at der snarest vil blive gjort en indsats for at bevare disse sjældenheder.

Blandt de Landhøns, der er indsat på Farvholm, er der 20-30 bærere af C_p genet. Det vil således sige, at de officielle danske Fjerkræforsøgsstationer har mulighed for at levere dyr til forskningsinstitutioner både her og i udlandet.

VII. Landhønsens nyere historie

Som det fremgår, kan der nævnes flere gode grunde, som taler for bevarelsen af den Danske Landhøne i såvel normal som lavbenet udgave. Der har med mellemrum været opfordret, både i fag- og dagspresse, til bevarelsen af Landhønen. To artikler fra dagspressen er gengivet s. 18.

At der i det hele taget findes landhøns af en rimelig kvalitet, skyldes først og fremmest Otto Jørgensen, Næstved og Ejnar Andersen, Vordingborg. I Otto Jørgensens fødehjem har man holdt Luttehøns helt tilbage til hans oldefars barndom dvs. år 1820.

Racen var så nær ved at uddø, at det er utroligt, den i det hele taget blev reddet. I 1954 blev Otto Jørgensen af sin bror, der da havde overtaget fødehjemmet, tilbudt den sidste overlevende Luttehøne. Den var da 13 år gammel, hvilket lader ane, at livskraften var i orden. Den lå stadig

i ægget, da dens mor og kuldsøskende forlod reden, og den kom først til verden efter at have ligget 2 døgn i vindueskarmen.

Denne høne lagde 100 æg i sommeren 1954 og en del af disse blev udruget. Hønen havde gået ved en rød Rhode Island hane, så kyllingerne havde kun de lave ben tilfælles med Luttehønsene, og det endda kun for halvdelens vedkommende. Næste år lagde den ca. 80 æg, og de var alle ubefrugtede.

Senere havde Otto Jørgensen i samarbejde med Ejnar Andersen forbedret type og farve ved indkrydsning med Landhøns. Iøvrigt er Ejnar Andersen også vokset op med Landhøns, da både hans mor og mormor holdt dem.

Iøvrigt var Landhønsene i slutningen af 50erne i en jammerlig forfatning. Små og spidshalede, langstakte og med en farve, der var nærmest gul-grå istedet for den varme brune farve standarden foreskriver. Dette var blandt andet en følge af indkrydsning med gulhalsede tyske dværghøns, i sandhed en ydmygende behandling af en Dansk Landhøne.

VIII. Karakteristiske eksteriørtræk

Af billedet fremgår tydeligt Landhønens typiske træk, der for alle med en smule kendskab til hønseracer skiller den fra den brune Italiener. Særligt kan fremhæves den fine knoglebygning, bred hale med god rejsning (ca. 60°), små øreskiver, skifergråt næb og løb og en lille opretstående enkeltkam. Den lille kam er en fordel for en høne,

der lever under primitive forhold i et barskt klima. Her ses ofte på storkammede racer bortfrysning af takker. Den lille kam hindrer heller ikke hønernes udsyn og kan således være medvirkende til at undgå panik i flokken. Desuden er den mindre udsat for skader, og de tider er forlængst forbi, hvor kammene betragtedes som en stor delikatesse.

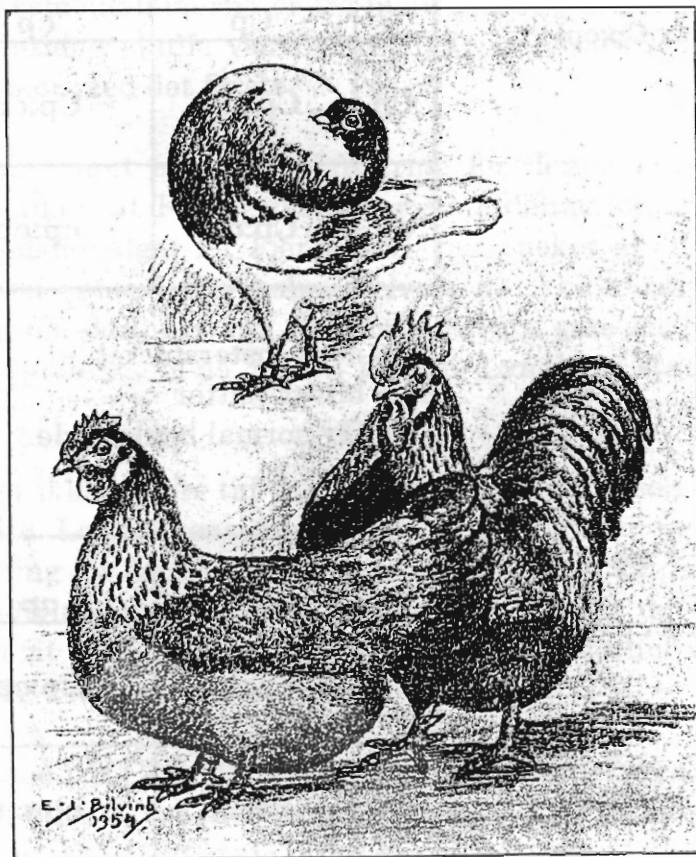

Fig. 3. Luttehøns og en hollandsk Ballonkroppert tegnet af Bilving, der selv var en ivrig fortæller for og opdrætter af Danske Landhøns.

Luttehønsene er bortset fra de korte løb i besiddelse af stort set de samme racekendetegn som Landhønsene. Da de er heterozygoter for **Cp** genet er det ikke muligt at renavle typen, da der stadig vil ske en udspaltning af dyr med normal benlængde.

Lutte x lutte

(Cp:cp x Cp:cp)

	Cp	cp
Cp	Cp:Cp	Cp:cp
cp	Cp:cp	cp:cp

25% dør i fosterstadiet
 50% bliver Lutter
 25% får normal benlængde

Lutte x normal

(Cp:cp x cp:cp)

	cp	cp
Cp	Cp:cp	Cp:cp
cp	cp:cp	cp:cp

50% bliver Lutter
 50% får normal benlængde

IX. Konklusion

Selvom Landhønen er på vej til en større udbredelse, er det ikke særligt sandsynligt, at den nogensinde bliver så almindelig som for år tilbage. Der findes en lille forening bestående af ca. 35 hobbyfolk, der på en rolig og fornuftig måde arbejder med kvalitetsforbedring af racen. Af bestyrelsesmedlemmerne er tre mellem 24 og 28 år gamle, så fremtiden skulle være sikret uden generationsskifteproblemer med det første.

Det har været en stor opmuntring for denne forenings medlemmer, at Forsøgslaboratoriets afdeling for fjerkræ og Landsudvalget for Fjerkræavl, har ønsket at afprøve Landhønsene på Farvholm. Selvom det skulle blive en engangsforestilling, kan det forhåbentlig gøre en større kreds opmærksom på, at den Danske Landhøne stadig er til.

Der har ikke i nyere tid været gjort et seriøst forsøg på at forbedre Landhønens æglægningsevne. Da der er stor spredning for denne egenskab i bestanden, og da der findes individer med stor æglægningsevne, skulle det være muligt at hæve gennemsnitslægningen ved fornuftig avl indenfor racen.

Den høne i H.C. Andersen eventyr, der tabte fjeren, som blev til 5 høns, var lavbenet (Luttehøne), og han har således gjort sit til at gøre racen kendt ud over den ganske verden. Landhønens tilhængere håber naturligvis, at symbolikken i eventyret ikke passer i det aktuelle tilfælde.

Vor nationale hønsrace ved helt at forsvinde

Bondegårdenes „Hans og Grete-høns“ vises i forædlet form på landsudstillingen, der åbner i Herning i morgen

Danskerne er som bekendt et nationalt bevidst folkefærd. Vi har vor nationalret, vor nationalsport, en national hunderace, en national hesterace — og så har vi sandelig også en national hønsrace, selv om det sikkert er de færreste, der er klar over dette.

På Danmarks Fjerkræavlerforening for Raceavls landsudstilling, der åbner i Hernings kongreshaller i morgen aften, er der blandt de omkring 3000 stykker udstillede racefjerkræ nogle få dyr af denne danske nationalhønsrace, den danske landhøne, der for 100 år siden var fast inventar på alle landbrugsejendomme, men som i

sine røde, gyldne, brune og dag er ved helt at forsvinde. Der har gennem årene været en lille skare racefjerkræavlere, specielt på Sjælland, som har holdt fast på denne lille, buttede hønsrace for at sikre racens fortsatte eksistens, og det er disse sportsopdrættere som har æren af, at racen stadig består og kan vises på skullet for de mange besøgende fra ind- og udland.

Udkonkurreret af tiden

Den danske landhøne er en plump høne med smukke, varme farver. Hanen er med

grønsorte fjer en ren farvepragt at skue, og for år tilbage gik der små flokke af denne race på alle husmandsbrug og ejendomme. Hanen galede hver morgen den nye dag i møde fra sin faste plads på møddingemuren og hønerne lagde æg under ribsbuskene. Den danske landhøne var de gamle „Hans og Grethe-høns“, de var hønsene, der voksede op sammen med børnene på gården, gav familien æg og kød, formerede sig og morede sig ellers som de lystede i frugthaven og på gårdspladsen. Men så kom industriens og rationaliseringens tidsalder. De små hønsehold forsvandt. Store flokke af højt-læggende høns af racer fra Middelhavslandene dukkede op. Nu går disse ægmaskiner i små bure, for at man derved kan udnytte alt foderet til æglægningen. Det er rationelt — og det har gjort det af med landhønsene. Som nyttehøne er vor nationalraces dage nok talte, men med den stigende interesse, der er for racefjerkræavl, ikke mindst blandt børn og unge, er der måske mulighed for

at bevare denne smukke nationalrace for kommende generationer, så den ikke skal dø med den generation af sportsopdrættere, der har holdt liv i den hidtil. Den danske landhøne er afbilledet på gamle stik og tegninger fra middelalderen, og så langt tilbage som i 1800-tallet findes en opfordring fra „Foreningen til Fjerkræavlens Fremme“, hvori det hedder, at „Man bør beskytte landhønen mod indkrydsning med andre hønseracer. Den bør bevares som den er“, så allerede dengang var racen anerkendt.

Blandt de, der udstiller racen ved skuet i Herning er Hans Ranvig, Sorø, der sammen med Ejner Andersen, Vordingborg, er de to danske avlere, som gennem de senere år har gjort mest for vor nationalrace. På årets landudstilling viser Hans Ranvig desuden en samling brune danske luttehøns, det er en speciel varietet af landhønen. Den udmærker sig ved at have meget korte ben. En sjov og køn lille høne.

-ager.

ANGÅENDE LANDHØNS

Længe før end vi herhjemme tænkte på at ombytte vort hæderkronede Hjallerup Marked med Fællesmarkedet, var det begyndt at gå tilbage med vor nationale egenart, i hvert fald hvad angår vore gammeldags høns.

Ja, hvordan var det nu med dem?

Man skal vist være så bedaget, at man er af generationen med den gode gamle ABC med hanen for at huske denne særlige race. Det var jo den hyggelige, skrabende, brune, buttede høne og hendes morgen galende hane med rødgylden, brun, og grønsort fjerpragt.

Hvor mon de er blevet af?

Fortrængt af flokke af industrialiserede hvide italienerne, der sammen med andre fremmede racer har invaderet vort land. Høns, der foretrækker kollektivet for møddingen, som opfylder det moderne samfunds krav om effektivitet og rationalisme både som æglæggere, suppehøns og halve cafeteriafyllinger.

Der er dog et lille lyspunkt for os fra den gamle hanebogs dage. Det ser nemlig ud til, at et par stammer af de gamle brogede danske landhøns alligevel har overlevet. For kort tid siden dukkede de pludselig op på en fjerkræudstilling i Herning mellem 3000 fornemme racehøns af fremmed æt. Det skal — for en jyde med skam at melde — særlig være på Sjælland, nærmere betegnet egnen omkring Sorø, at disse nationale trofæer har overvintret, og som den yngre generation næsten kun kender fra den gamle hanebog eller middelalderlige stik og tegninger, men der er nu kræfter i gang for at bringe racen i højsædet igen. Lad os håbe det lykkes. Vi må da for søren hævde os i det fine selskab, vi også hønsemæssigt om et par uger træder ind i. jyp

Litteratur

Bilving, E.J., 1954. Tidsskrift for Fjerkræavl, nr. 9 1954, s. 107.

Carter, T.C., 1971. The hens egg: Shellcracking at oviposition in battery cages and its inheritance. Br. Poultry Sci., 12: 259-278.

Cole, R.K., 1969. Lethal and semilethal genes and their effects on embryonic development and the production of normal chicks. Br. Egg Marketing Board, Symp. no. 5 p. 57-69.

Gink, van C.Th. 1964., Tidsskrift for Fjerkræavl, nr. 4, 1964 s. 89.

Hutt, F.B., 1964. Animal Genetics, p. 179. The Rodale Press Company, New York

Hutt, F.B., 1959. Genetic Resistance to Disease in Domestic Animals.

Landauer, W. 1969. Discussion on part II, p. 86. Br. Egg Marketing Board, Symp. no. 5.

Lasley, J.F., 1972. Genetics of Livestock Improvement p. 7. Prentice-Hall, Inc. Englewood Cliffs, New Jersey.

Desuden personlige meddelelser fra:
Ejnar Andersen, Vordingborg
Otto Jørgensen, Næstved.

Tillæg

Da dette blev skrevet i 1974 kunne slutresultatet af forsøget med Landhøns på Farvholm ikke nå med. Men det fremgår af skemaet næste side.

Selvom hønerne også i æglægningsperioden blev passet af meget kyndige og omhyggelige folk og de gik under meget gunstige forhold med strøelse af halm og en belægning på 5 høner pr. m², var det tydeligt at Landhønsene trivedes meget dårligt. De pillede fjer, og dødeligheden, der under opdrætningen var 0 nåede i hele æglægningsperioden et niveau på 20%, sammenlignet med de andre æglæggerracers 2,5%. Der var en del luttehøner blandt de afprøvede og under intensive forhold som disse bliver de let udsat for mobning, hvilket igen vil påvirke deres ægydelse. Under mere primitive, men frie forhold, ses fjerpilning aldrig, ligesom dødeligheden er meget lav.

Generelt må det siges om Landhønsene sammenlignet med Italienerne, at de nåede 50% lægning 40 dage senere, lagde 128 færre æg og havde derfor naturligvis også et større foderforbrug pr. kg. æg. Både ægvægt og hønevægt var mindre end Italienernes og den foreskrevne standardvægt for Landhøns på henholdsvis 55 g. og 1,8 kg. De rugæg der blev udvalgt ved udrugningen af det hold der blev indsat til afprøvning vejede i gennemsnit 54,8 g. Forskellen kan skyldes både selektion ved udvælgelse af rugæggenes og at der var tale om æg fra ældre høner, mens kontrollen kun omfattede unge høner. Der blev ikke gennemført enkeltdyrskontrol, men der har givet været en stor spredning hvad angår ægydelse. Der var en del høner der i længere perioder slet ikke lagde æg, at dømme efter deres blege kamme.

Race**Danske Landhøns****Hvid Italiener**

Antal høner indsat	80	80
Antal høner ved udsætningen	64	78
Alder i dage ved 50% æglægning	225	185
Antal æg pr indsat høne	120	240
Antal æg pr. overlevende høne	132	243
Kg. æg pr. høne	6,7	14,2
Gennemsnitlig ægvægt, g.	51,2	58,5
Antal æg i 365 dage	151	279
Foderforbrug pr. kg. æg	3,88	2,55
Hønens gns. vægt ved prøvens slutning, kg.	1,42	2,0

Center for Bio-diversitet!

(Foreningsregisteret: reg.nr. FOR1005284)

En forening for livets mangfoldighed

Center for Bio-diversitet har til formål at bevare vores levende kulturarv af kulturplanter og husdyrracer - ikke i en fjern og eksklusiv genbank; men ude i baghaverne, så almindelige mennesker igen kan nyde naturens rigdom.

I "gamle dage" havde man et meget mere varieret sortsudvalg af vore lokale afgrøder, der var en kartoffel og en jordbærsort for enhver smag og til ethvert formål. De gamle sorter smager ofte bedre, de er tilpasset vores klima, og derfor ofte mindre sygdomsmotagelige, - og endelig er de en del af vores kulturarv.

En del af vores kulturarv, som landbrugsland, er også selve forædlingsprocessen, engang var det en selvfølge at forbedre sine dyr og afgrøder ved udvælgelse generation efter generation. Mange af de danske æblesorter er tiltrukket af mennesker, der kun har gået i skole hver anden dag - ikke af planteforældre i hvide kitler.

Center for Bio-diversitet er naturligvis meget interesseret i at høre fra alle, der deler vor interesse. Alle kan blive støttemedlem, og være med til at bevare livets mangfoldighed. Som støttemedlem får man forskellige medlemstilbud, rabat på bøger og modtager centerets Nyhedsbrev, hvori man bl.a. kan efterlyse gamle sorter.

Vil du have mere information, send da en frankeret svarkuvert til:

Center for Bio-diversitet
Hvejselvej 127, 7300 Jelling

Den Danske Landhøne er en lille hårdfør høne, hvis tidligste forfædre menes at være kommet til Danmark i Jernalderen. De mange år i ydmyge kroge af danskeres huse og udhuse har gjort, at Landhønsene gennem århundrederne har tilpasset sig et nøjsomt liv i det barske danske klima.

"Berettigelsen i at bevare den Danske Landhøne", blev oprindeligt skrevet af Hans Ranvig i 1974, som en 1 points opgave under landbrugsstudiet på Landbohøjskolen. Dengang som nu rummer den en god introduktion til Landhønens værdifulde egenskaber, og betydningen af at bevare vores nationale hønserace. Selvom den idag for første gang i sin 1000 årige historie er uden kortsigtet samfundsøkonomisk betydning.

Hans Ranvig er idag lektor ved Landbohøjskolen samt fagkonsulent for geder, får og fjerkræ i *Udvalget til Bevarelse af Genressourcer hos Danske Husdyr*.

Siden 1974 har Landhønen genvundet en del af sin foruds popularitet. Danske Landhøns er blevet en smuk og nyttig del af mange økologiske nyttehaver. I disse omgivelser er den på hjemmebane, og både til gavn og glæde for sine ejere.

Også Hans Ranvig avler stadig Danske Landhøns. Efterkommere af de høns han startede med i 1960.

Pris: 30 kr. (incl. moms)

ISBN 87-90531-00-0